

SOME FACTORS AFFECTING COMPLIANCE WITH LAW REGULATIONS ON PRIVATE MEDICAL EXAMINATION AND TREATMENT OF SPECIALIZED CLINICIANS IN SON LA CITY IN 2023

Hoang Thi Thu Hoai^{1*}, Hoang Cao Sa²

¹Department of Health of Son La province - 48 Lo Van Gia, Chieng Le Ward, Son La, Vietnam

²University of Public Health - 1A, Duc Thang Street, Duc Thang Ward, Bac Tu Liem District, Hanoi, Vietnam

Received: 01/05/2024

Revised: 10/05/2024; Accepted: 27/05/2024

ABSTRACT

Objectives: Analysis of some factors affecting compliance with regulations on private medical examination and treatment of specialized clinics in Son La city in 2023.

Objective: Analyze some factors affecting compliance with regulations on private medical examination and treatment of specialized clinics in Son La city in 2023.

Subjects and methods: Direct staff Participate in the management of the Medical Operations Department and the Inspection Department under the Department of Health; Person in charge of expertise of the private medical examination and treatment of specialized clinics in Son La City. Conducted 04 in-depth interviews with 02 officers at the Medical and Pharmaceutical Operations Department and the Inspection Department of the Health Department, 01 leader of Son La Health Department and 01 Health Center leader of Son La city. Conducted 10 in-depth interviews with 10 people in charge of expertise of private medical examination and treatment of specialized clinics.

Results: Some factors affecting the practice of natural conservation: Improving the knowledge and attitudes of person in charge of expertise has a positive influence on compliance with regulations through training and propaganda for natural conservation practitioners. . Management, inspection and examination have a positive impact on the implementation of legal regulations. Current legal documents and instructions are not specific and have many inadequacies that cause difficulties for establishments and need to be corrected. The assignment of management to medical examination and treatment facilities is incomplete and lacks coordination. The health inspection force is too thin and lacks close attention, affecting management. Limited revenue from medical examination and treatment makes it difficult to meet regulatory requirements. The consequences of the covid-19 epidemic have a negative impact on establishments' compliance with legal regulations. The ongoing revision of the Law on Medical Examination and Treatment is also a factor affecting compliance with the law.

Conclusion: Raising awareness of practitioners through forms of communication, dissemination of legal documents, etc. Advising on the development of documents, regulations and instructions on the management of private medical examination and treatment locality.

Keywords: Compliance, legal regulations, private medical examination and treatment, Son La city.

*Corresponding author:

Email address: hoanghoaisoyte@gmail.com

Phone number: (+84) 815419809

<https://doi.org/10.52163/yhc.v65i4.1225>

MỘT SỐ YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG TỚI TUÂN THỦ QUI ĐỊNH CỦA PHÁP LUẬT VỀ KHÁM BỆNH CHỮA BỆNH TƯ NHÂN CỦA CÁC PHÒNG KHÁM CHUYÊN KHOA TẠI THÀNH PHỐ SƠN LA NĂM 2023

Hoàng Thị Thu Hoài^{1*}, Hoàng Cao Sạ²

¹Sở Y tế tỉnh Sơn La - 48 Lò Văn Giá, P. Chiềng Lè, Sơn La, Việt Nam

²Đại học Y tế công cộng - 1A, Đ. Đức Thắng, P. Đức Thắng, Q. Bắc Từ Liêm, Hà Nội, Việt Nam

Ngày nhận bài: 01/05/2024

Ngày chỉnh sửa: 10/05/2024; Ngày duyệt đăng: 27/05/2024

TÓM TẮT

Mục tiêu: Phân tích một số yếu tố ảnh hưởng tới việc tuân thủ các quy định về khám bệnh, chữa bệnh tư nhân của các phòng khám chuyên khoa tại thành phố Sơn La năm 2023.

Đối tượng và phương pháp: Cán bộ trực tiếp tham gia công tác quản lý KBCBTN tại phòng Nghiệp vụ Y và phòng Thanh tra thuộc Sở Y tế; Người chịu trách nhiệm chuyên môn (NCTNCM) của các PKCK trên địa bàn Thành phố Sơn La. Thực hiện 04 cuộc phỏng vấn sâu với 02 Cán bộ tại phòng Nghiệp vụ Y Dược và phòng Thanh tra thuộc SYT, 01 lãnh đạo SYT và 01 lãnh đạo TTYT thành phố Sơn La. Thực hiện 10 cuộc phỏng vấn sâu với 10 NCTNCM của các PKCK.

Kết quả: Một số yếu tố ảnh hưởng tới hoạt động KBCBTN: Việc nâng cao kiến thức và thái độ của người CTNCM có ảnh hưởng tích cực đến việc tuân thủ các quy định thông qua tập huấn, tuyên truyền cho những người hành nghề KBCBTN. Công tác quản lý, thanh tra, kiểm tra có ảnh hưởng tích cực đối với việc thực hiện quy định của pháp luật. Các văn bản pháp luật, hướng dẫn hiện nay chưa cụ thể, còn nhiều bất cập gây khó khăn cho các cơ sở cần có những chỉnh sửa. Phân công quản lý các cơ sở khám chữa bệnh còn chưa đầy đủ, thiếu sự phối hợp. Lực lượng thanh tra y tế quá mỏng, thiếu sát sao ảnh hưởng đến công tác quản lý. Doanh thu từ KBCB hạn chế gây khó khăn đáp ứng các yêu cầu theo quy định. Hậu quả của dịch bệnh covid-19 có tác động tiêu cực đến việc tuân thủ quy định của pháp luật của các cơ sở. Việc đang tiến hành chỉnh sửa luật Khám chữa bệnh cũng là yếu tố ảnh hưởng tới việc tuân thủ quy định của pháp luật.

Kết luận: Nâng cao nhận thức của người hành nghề bằng các hình thức truyền thông, phổ biến các văn bản quy phạm pháp luật,... Tham mưu xây dựng các văn bản, quy định và hướng dẫn về quản lý Khám chữa bệnh tư nhân trên địa bàn.

Từ khóa: Tuân thủ, quy định của pháp luật, khám chữa bệnh tư nhân, thành phố Sơn La

*Tác giả liên hệ:

Email: hoanghoaisoyte@gmail.com

Điện thoại: (+84) 815419809

<https://doi.org/10.52163/yhc.v65i4.1225>

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong những năm gần đây, sự phát triển mạnh mẽ cả về số lượng và chất lượng của các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh tư nhân (KBCBTN) với nhiều loại hình đa dạng đã góp phần quan trọng vào việc nâng cao hiệu quả công tác chăm sóc sức khỏe cho người dân. Điều đó đã tạo nên tác dụng tích cực giúp giảm tình trạng quá tải các đơn vị y tế công lập. Bên cạnh những ưu điểm và lợi ích của các cơ sở KBCBTN đem lại, vẫn còn tồn tại nhiều vấn đề bất cập(1).

Nhiều nghiên cứu đã chỉ ra một số yếu tố ảnh hưởng tới tỷ lệ tuân thủ quy định pháp luật tại các cơ sở KBCBTN như: Sự phối hợp của các cơ quan tại địa phương trong quản lý hoạt động KBCBTN còn hạn chế, công tác kiểm tra, giám sát các cơ sở KBCBTN chưa kịp thời, việc xử lý sau thanh tra, kiểm tra còn né tránh, nể nang, ít có tác dụng răn đe (2); ngoài ra, cũng có mối liên quan giữa việc vi phạm quy chế chuyên môn với việc không tham gia tập huấn của người hành nghề KBCBTN(5). Đặc biệt, trong bối cảnh sau hơn 2 năm dịch COVID-19 hoành hành, nhiều tác động tiêu cực đã ảnh hưởng tới hệ thống Y tế, trong đó có Y tế tư nhân. Việc thanh tra, kiểm tra của cơ quan chức năng đối với sự tuân thủ chấp hành của các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh tư nhân không được sát sao và thường xuyên như giai đoạn trước dịch.

Năm 2021, Thanh tra Sở Y tế Sơn La tiến hành thanh tra toàn diện trên toàn tỉnh, cho thấy có 36,2% PKCKTN vi phạm quy định của pháp luật (thành phố Sơn La có 12 cơ sở vi phạm)(6). Thành phố Sơn La là trung tâm chính trị, văn hóa, kinh tế - xã hội của tỉnh Sơn La, tổng số có 89 cơ sở KBCBTN tại thành phố Sơn La (chiếm 30,6% tổng số cơ sở KBCBTN trong toàn tỉnh) trong đó có 75 cơ sở là phòng khám chuyên khoa (PKCK). Nhằm đưa ra các bằng chứng khách quan giúp nâng cao hiệu quả tuân thủ các quy định của pháp luật về KBCBTN, đảm bảo chất lượng dịch vụ KBCB tại các cơ sở KBCBTN, đặc biệt là các PKCK trên địa bàn thành phố, chúng tôi tiến hành nghiên cứu *“Một số yếu tố ảnh hưởng tới tuân thủ quy định của pháp luật về khám bệnh, chữa bệnh tư nhân của các phòng khám chuyên khoa tại thành phố Sơn La năm 2023.”* với mục tiêu: Phân tích một số yếu tố ảnh hưởng tới việc tuân thủ các quy định về khám bệnh, chữa bệnh tư nhân của các phòng khám chuyên khoa tại thành phố Sơn La năm 2023.

2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng nghiên cứu

- Cán bộ trực tiếp tham gia công tác quản lý KBCBTN tại phòng Nghiệp vụ Y và phòng Thanh tra thuộc Sở Y tế tỉnh Sơn La;

- Người chịu trách nhiệm chuyên môn (NCTNCM) của cơ sở KBCBTN là các PKCK trên địa bàn Thành phố Sơn La thuộc diện quản lý của Sở Y tế năm 2023.

2.2. Thời gian và địa điểm nghiên cứu

- Thời gian: 10/2022 đến tháng 04/2023

- Địa điểm nghiên cứu: thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La

2.3. Phương pháp nghiên cứu

2.3.1. Thiết kế nghiên cứu

Sử dụng thiết kế định tính, phân tích yếu tố ảnh hưởng tới tuân thủ quy định của pháp luật về khám bệnh, chữa bệnh tư nhân của các phòng khám chuyên khoa tại thành phố Sơn La năm 2023.

2.3.2. Cỡ mẫu và phương pháp chọn mẫu

Nghiên cứu sử dụng phương pháp chọn mẫu có chủ đích chọn ra những đối tượng có nhiều thông tin về tình hình tuân thủ quy định pháp luật của các PKCK tư nhân trên địa bàn.

Thực hiện 04 cuộc phỏng vấn sâu được thực hiện với 02 Cán bộ tại phòng Nghiệp vụ Y Dược và phòng Thanh tra thuộc SYT, 01 lãnh đạo SYT tỉnh Sơn La và 01 lãnh đạo TTYT thành phố Sơn La.

10 cuộc phỏng vấn sâu với 10 NCTNCM của cơ sở KBCBTN là các PKCK trên địa bàn Thành phố Sơn La thuộc diện quản lý của Sở Y tế năm 2023, gồm: Phòng khám Nội tổng hợp; Phòng khám chuyên khoa phụ sản; Phòng khám chuyên khoa RHM; Phòng khám chuyên khoa da liễu và phòng khám chuyên khoa khác để chọn ra 02 phòng khám và mời cán bộ chịu trách nhiệm chuyên môn tham gia PVS, ưu tiên đối với phòng khám không tuân thủ đầy đủ các quy định pháp luật.

2.4. Cách thu thập số liệu

Sử dụng bộ công cụ hướng dẫn phỏng vấn sâu được thiết kế bán cấu trúc để thu thập thông tin theo đúng mục đích nghiên cứu. Nội dung phỏng vấn được ghi chép lại và ghi âm dưới sự cho phép của đối tượng.

2.5. Phương pháp phân tích số liệu

Tiến hành gỡ băng từ các cuộc phỏng vấn sâu, thảo luận nhóm; điều tra viên nhập dữ liệu theo các nhóm biến số

định tính liên quan. Sử dụng là phương pháp mã hoá theo chủ đề. tiến hành vẽ thành sơ đồ tóm tắt thông tin thu thập mã hoá, sau đó phân tích thông tin.

2.6. Vấn đề đạo đức của nghiên cứu

Nghiên cứu đã được được Hội đồng Đạo đức trường Đại học Y tế công cộng thông qua theo quyết định số 125/2023/YTCC-HD3 ngày 23/3/2023 và được sự đồng ý của ban Giám đốc Trung tâm y tế thành phố Sơn La. Đối tượng nghiên cứu tự nguyện tham gia sau khi nghe giải thích về nghiên cứu. Kết quả chỉ sử dụng trong nghiên cứu, không sử dụng vào mục đích khác.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

3.1. Yếu tố thuộc về cơ sở KBCBTN và người CTNCM

3.1.1. Kiến thức của người CTNCM tại PKCK tư nhân

Các cán bộ CTNCM đều nắm được các quy định cơ bản về tiêu chuẩn và quy chuẩn hiện hành, tuy nhiên không phải ai cũng nắm được chi tiết của các quy định. Cụ thể, có khoảng 70% người được hỏi được xác định có kiến thức tương đối tốt về các quy định hiện nay mà PKCK tư nhân cần phải tuân thủ.

- Kiến thức về quy chế chuyên môn đối với các cơ sở KBCB: Có 47/75 cơ sở KBCBTN cho rằng, điều kiện về chuyên môn là phải hành nghề đúng phạm vi chuyên môn được phép và hành nghề đúng trình độ chuyên môn. Có 26/75 cơ sở trả lời phải hành nghề đúng phạm vi chuyên môn được cấp phép. Chỉ có 2 cơ sở cho rằng cần hành nghề đúng trình độ chuyên môn.

- Kiến thức về quy chế biển hiệu: Có 17/75 cơ sở KBCBTN cho rằng biển hiệu của cơ sở phải ghi theo đúng quy định và 33/75 cơ sở cho rằng phải ghi biển hiệu theo phạm vi chuyên môn hành nghề. Có 33,33% cơ sở cho rằng cần thực hiện cả 2 điều kiện trên.

- Kiến thức về lưu đơn thuốc thuốc tại cơ sở: Đối với quy định về lưu đơn thuốc, 94,6% cơ sở KBCBTN đồng ý rằng đơn thuốc trong điều trị ngoại trú phải được lưu tại cơ sở, chỉ có khoảng 5% cơ sở không cho rằng phải lưu đơn thuốc điều trị (4/75).

- Kiến thức về phương pháp mới trong khám bệnh, chữa bệnh: Đối với quy định về áp dụng phương pháp chuyên môn mới trong khám bệnh, chữa bệnh, có 68/75 (chiếm 90,06%) đơn vị không đồng tình với quan điểm có thể áp dụng các kỹ thuật chuyên môn mới để khám bệnh, chữa bệnh mà không cần xin phép. Tuy nhiên vẫn có 7/75 (chiếm 0,93%) đơn vị đồng ý với quan điểm trên.

Bên cạnh các lý do không để ý hay không biết, một số ý kiến khác nêu lý do khách quan do bận nhiều công việc và còn quan tâm đến nâng cao chất lượng chuyên môn nên chưa quan tâm đến nghiên cứu văn bản, có ý kiến cho rằng các văn bản quá nhiều, thay đổi quá nhanh không kịp thực hiện theo. Một số ý kiến cho rằng các cơ sở hiện nay đã có khó khăn về tài chính do đó rất khó để đáp ứng được theo quy định.

Qua phỏng vấn cho thấy kiến thức của người làm việc trong các cơ sở KBCBTN và đặc biệt là người CTNCM là vô cùng quan trọng, nhiều người cho biết mình vẫn còn nắm chưa chắc hay bỏ sót một số điều luật quy định và việc bổ sung kiến thức về các quy định là rất cần thiết.

3.1.2. Thái độ của người CTNCM tại PKCK tư nhân

Sự quan tâm của người điều hành phòng khám đến quy định pháp luật và hoạt động của phòng khám là rất quan trọng "*Khi đi kiểm tra các cơ sở KBCBTN, nếu gặp các cơ sở vi phạm đều chỉ nhắc nhở, thực tế là đến nay cũng không "đôn đốc" hoặc "xử phạt về hành vi này vì mức phạt thấp"* (cán bộ quản lý KBCBTN Thanh tra Sở Y tế). Việc ghi chép sổ sách báo cáo vi phạm là do các cơ sở chưa quan tâm đến, chủ quan cho rằng sổ theo dõi khám chữa bệnh là không cần thiết vì đó chỉ là hoạt động nội bộ giúp cơ sở quản lý thanh toán chi trả cho nhau. Hơn thế nữa, họ còn cho rằng các cơ quan quản lý nhà nước sẽ không kiểm tra hoặc nếu kiểm tra cũng sẽ không bị coi là vi phạm cần xử lý.

Theo đánh giá chung, tỷ lệ người CTNCM có thái độ đúng hiện đang đạt ở mức 76%. Đa số người được hỏi thông qua khảo sát và phỏng vấn sâu đều cho thấy sự đề cao và thượng tôn đối với pháp luật, tuy vậy có một số ý kiến cho thấy một số quy định vẫn bị coi là không quan trọng hay bị xem nhẹ hơn các quy định khác.

3.1.3. Yếu tố đặc điểm của cơ sở KBCBTN và PKCK

Các yếu tố liên quan đến đặc điểm của cơ sở KBCB như địa điểm, mặt bằng hay số lượng người khám chữa bệnh hàng năm không cho thấy sự ảnh hưởng lớn đến việc tuân thủ các quy định theo thông tin phỏng vấn. Các tác động là có tuy nhiên sự khác biệt là nhỏ và còn ít được đề ý.

Sức khỏe của người hành nghề có ảnh hưởng lớn đến việc tuân thủ quy định hành nghề, người hành nghề có đủ sức khỏe, còn minh mẫn thì hoạt động hành nghề mới đảm bảo được tuân thủ tốt theo quy định chuyên môn. Theo kết quả nghiên cứu, nhiều nhận cho rằng tuổi của người hành nghề có ảnh hưởng không quan trọng bằng sức khỏe của người hành nghề. Người hành

nghe nếu có đủ sức khỏe và còn minh mẫn thì hoàn toàn có thể tiếp tục hành nghề khám bệnh, chữa bệnh.

3.2. Yếu tố ảnh hưởng từ cơ quan quản lý

Bên cạnh những nguyên nhân từ phía các PKCK tư nhân, công tác quản lý cũng là một phần lớn khiến tình hình chung hiện nay chưa được đồng bộ. Khó khăn từ các văn bản chính sách, quy định hiện hành của pháp luật, nhu cầu tập huấn, công tác thanh, kiểm tra, đánh giá về sự hỗ trợ của nhà nước và người phụ trách quản lý, việc thực thi chế tài xử phạt... tác động đến việc tuân thủ QĐPL.

3.2.1. Yếu tố về thanh tra, kiểm tra và xử phạt

Nhiều ý kiến cho rằng người quản lý về KBCBTN cần có trình độ chuyên môn phù hợp, cụ thể là bác sĩ thì sẽ giúp cho việc quản lý, thẩm định cấp phép hoạt động, thanh tra, kiểm tra được hiệu quả hơn.

Công tác thanh tra, kiểm tra được tiến hành bởi các ban ngành khác nhau tuy nhiên đa số nằm trong bộ phận thanh tra của TTYT và Sở Y tế, Lực lượng kiểm tra thường xuyên nhất là Quản lý thị trường, cơ quan công an và phòng Y tế thành phố. Chính quyền địa phương cấp phường, xã hầu như không có tiến hành kiểm tra về hoạt động KBCBTN, nếu có thì số lượng cũng còn rất ít. Các hoạt động này được thực hiện theo kế hoạch của Sở Y tế tỉnh Sơn La, tính đến tháng 12/2021 với toàn bộ 75 cơ sở PKCK tư nhân trên địa bàn. Hầu hết các cơ sở vi phạm và bị xử lý là các phòng khám chuyên khoa PKCK tư nhân

Hiện nay số lượng cán bộ Thanh tra Sở Y tế ít, vừa thực thi nhiệm vụ của tổ chức pháp chế, vừa thực hiện chức năng thanh tra, giải quyết khiếu nại, tố cáo và phòng chống tham nhũng, nhiệm vụ chủ yếu tập trung vào thanh tra các đơn vị công lập, công tác giải quyết đơn thư khiếu nại, tố cáo và xử lý các cơ sở không phép nên chưa đủ thời gian và nhân lực tập trung vào thanh tra xử lý các cơ sở KBCBTN được cấp phép.

3.2.2. Yếu tố về nhân lực quản lý KBCBTN

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác quản lý hành nghề y, được ngoài công lập vẫn còn nhiều khó khăn, hạn chế.

“Lực lượng thanh tra y tế quá mỏng, dẫn đến nhiều sai phạm tại các cơ sở y tế tư nhân.” - PVS lãnh đạo TTYT

3.2.3. Yếu tố quy định và văn bản pháp luật

Hầu hết các cơ sở cho rằng việc thực hiện các quy định pháp luật về KBCBTN không làm ảnh hưởng tới quyền lợi của họ. Tuy nhiên có 10/75 cơ sở có quan điểm

ngược lại. Họ cho việc thực hiện quy định pháp luật dẫn tới một số ảnh hưởng đến doanh thu và giảm lượng bệnh nhân của cơ sở KBCB.

Về mặt pháp luật và các văn bản hiện hành cũng như thực thi luật, việc quản lý đối với các cơ sở hành nghề y, được tư nhân vẫn còn những kẽ hở theo như nhận định từ các cấp quản lý. Do đó, trên cơ sở các ý kiến trao đổi Sở Y tế cần nghiêm túc tiếp thu đề tham mưu sâu cho UBND tỉnh trong công tác quản lý nhà nước đối với các cơ sở hành nghề y, được tư nhân sao cho hiệu quả.

Ngoài ra, các ý kiến cho rằng cần có giải pháp để sớm tham mưu các cấp có thẩm quyền xem xét, củng cố, bổ sung lại phòng y tế cấp huyện để nâng cao năng lực quản lý. Bởi thực tế cho thấy, công tác quản lý, thanh, kiểm tra các cơ sở hành nghề y, được tư nhân trên địa bàn tỉnh đang phụ thuộc nhiều vào cơ quan quản lý thị trường, do vậy, vai trò của cơ quan chuyên môn, nhất là ở tuyến huyện vẫn chưa thật sự đậm nét.

3.3. Yếu tố bối cảnh Kinh tế xã hội

3.3.1. Yếu tố đặc điểm kinh tế xã hội của địa bàn

Quan niệm, cách ứng xử của người bệnh tại địa phương được xác định có tác động đến kết quả thực hiện quy định của các cơ sở. Ngày nay người dân có mức thu nhập cao hơn, họ sẵn sàng chi trả cho các dịch vụ KBCB tư nhân mặc dù chi phí cao hơn, để giảm thiểu các thủ tục rườm rà, tốn nhiều thời gian của các cơ sở y tế công. Điều này buộc các phòng khám phải cải thiện về cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ nếu không muốn người bệnh tìm đến cơ sở khác. Những cơ sở muốn thu hút khách hàng sẽ chấp nhận đầu tư hơn vào các hạng mục cơ sở vật chất, tuy nhiên họ lại dễ vi phạm các nội dung liên quan đến quảng cáo hay biển hiệu sai quy định.

3.3.2. Yếu tố ảnh hưởng của dịch Covid-19

Trong thời gian từ 2019 đến 2021, dịch bệnh covid-19 là yếu tố ảnh hưởng đến toàn bộ hệ thống y tế và những PKCK tư nhân cũng không phải là ngoại lệ. Việc tuân thủ chặt chẽ theo các quy định trong thời điểm này là rất khó khăn và qua đó ảnh hưởng đến việc sắp xếp và tuân thủ các quy định pháp luật chung của phòng khám. 26,67% cơ sở cho biết họ có gặp phải các khó khăn về tuân thủ các quy định pháp luật KBCBTN trong thời kỳ dịch COVID-19.

3.3.3. Yếu tố bối cảnh chính sách

Thực tiễn cho thấy vẫn còn nhiều hạn chế, bất cập, như chưa bao quát hết các đối tượng đang công tác trong

lĩnh vực y tế nhưng có nhu cầu được hành nghề và cấp chứng chỉ hành nghề; việc phân cấp cho chính quyền địa phương đã tạo thuận lợi cho người xin cấp chứng chỉ, song cũng dễ tạo ra sự tùy tiện. Một số quy định khó được thanh tra, kiểm tra trong quá trình thực hiện, nhất là quy định về xác nhận thời gian thực hành nghề y, yêu cầu cập nhật kiến thức của người hành nghề. Không những thế, việc không quy định thời hạn của chứng chỉ hành nghề y cũng không phù hợp với xu hướng chung ở các nước trên thế giới.

Về một số ý kiến liên quan đến thay đổi về văn bản luật hiện này, các đối tượng quản lý đều cho rằng cần thay đổi tên gọi “chứng chỉ hành nghề KBCB” đang được sử dụng trong Luật KBCB sang “giấy phép hành nghề KBCB” như trong quy định của Luật KBCB (sửa đổi).

Đặc biệt, đối với đối tượng là bác sĩ muốn hành nghề KBCB thì các ý kiến đều cho rằng cần phải bắt buộc tham gia kỳ thi sát hạch đánh giá năng lực, thậm chí cần tổ chức thi qua nhiều vòng để có sự sàng lọc, đảm bảo trình độ chuyên môn của bác sĩ. Các bác sĩ ở nước ngoài được phép vào Việt Nam hành nghề đều phải thi kiểm chứng năng lực như các bác sĩ Việt Nam.

4. BÀN LUẬN

4.1. Yếu tố thuộc về cơ sở KBCBTN

Bên cạnh các lý do không để ý hay không biết, một số lý do khách quan do bận nhiều công việc nên chưa quan tâm đến nghiên cứu văn bản, có ý kiến cho rằng các văn bản quá nhiều, thay đổi quá nhanh không kịp thực hiện theo. Các cơ sở hiện nay đã có khó khăn về tài chính do đó rất khó để đáp ứng được theo quy định. Theo tác giả Hoàng Cẩm Việt, việc các cơ sở trả lời không nắm được văn bản quy định về pháp luật (14,3%) là không hợp lý, các cơ sở này đã được thẩm định và cấp phép, với công nghệ thông tin hiện nay người hành nghề KBCBTN dễ dàng tìm kiếm thông tin trên các trang mạng pháp luật. Về lý do văn bản khó thực hiện (42,9%) cũng chưa hợp lý bởi các quy định này phải đạt khi thẩm định mới được cấp phép hoạt động. Việc có tới (35,7%) cơ sở tự nhận lỗi do nguyên nhân chủ quan bản thân người CTNCM cho thấy cần tăng cường công tác kiểm tra, xử lý vi phạm mới giải quyết được vấn đề này [4].

Nhiều người người làm việc trong các cơ sở KBCBTN và đặc biệt là người CTNCM cho biết mình vẫn còn nắm chưa chắc hay bỏ sót một số điều luật quy định và việc bổ sung kiến thức về các quy định là rất cần thiết. Tỷ lệ người CTNCM có thái độ đúng hiện đang đạt ở mức 76%. Đa số người được hỏi thông qua khảo

sát và phỏng vấn sâu đều cho thấy sự đề cao và thượng tôn đối với pháp luật, tuy vậy có một số ý kiến cho thấy một số quy định vẫn bị coi là không quan trọng hay bị xem nhẹ hơn các quy định khác. Một số chủ cơ sở KBCB cho biết chỉ tập trung vào vấn đề điều trị mà chưa quan tâm đến các yếu tố khác tại cơ sở KBCBTN, tâm lý chủ quan khi tin rằng không xảy ra các tai biến nặng hoặc chỉ điều trị các bệnh nhẹ dẫn tới không tuân thủ các quy định an toàn khi KBCBTN [5]. Tương tự như trong nghiên cứu của tác giả Phạm Phú Văn năm 2020, ý thức và thái độ tuân thủ các quy định của các chủ cơ sở KBCB ảnh hưởng rất lớn đến kết quả thực hiện các quy định của pháp luật về KBCBTN. Những chủ cơ sở KBCB có ý thức và thái độ tuân thủ quy định tốt sẽ có các giải pháp tích cực để hoàn thành tốt các quy định về KBCBTN [6].

Theo đa số các nghiên cứu trước đây đều chỉ ra rằng cơ sở tham gia tập huấn, phổ biến kiến thức có vai trò quan trọng đối với việc tuân thủ quy định của họ. Như trong nghiên cứu của tác giả Cao Thị Thu đã chỉ ra, có mối liên quan giữa tình trạng vi phạm quy định chuyên môn về KBCBTN với số lần tham gia tập huấn trên năm. Cụ thể, cơ sở được tham gia tập huấn dưới 2 lần trên năm có vi phạm quy định, quy chế chuyên môn cao gấp 3,71 lần so với các cơ sở được tập huấn nhiều hơn 2 lần trên năm [7].

Bên cạnh đó, một số quy định hướng dẫn cụ thể về nội dung, yêu cầu năng lực đầu ra và cơ chế theo dõi, đánh giá năng lực chuyên môn và kỹ năng thực hành được áp dụng cho người đăng ký hành nghề KBCB trong quá trình thực hành lâm sàng tại các cơ sở y tế theo quy định bởi đây là căn cứ quan trọng để xem xét cấp giấy phép hành nghề KBCB, tác giả Trần Linh Huân đã nhận xét trong hoàn thiện quy định của pháp luật về chứng chỉ hành nghề khám bệnh, chữa bệnh [8].

4.2. Ảnh hưởng từ phía các cơ quan quản lý

Hệ thống văn bản pháp luật chưa đầy đủ, thiếu hướng dẫn dân cụ thể sẽ gây nên những khó khăn, dẫn đến sự chông chéo bất cập trong công tác quản lý và điều hành. Tuy nhiên, để việc quản lý các cơ sở y tế tư nhân được hiệu quả, cần liên tục tăng cường quản lý hoạt động hành nghề y, được tư nhân; tăng cường công tác thanh, kiểm tra, xử lý nghiêm vi phạm. Đặc biệt, ngành Y tế cần khuyến khích nhân dân cùng giám sát, phát hiện các sai phạm của các cơ sở y, được tư nhân để có phương án xử lý kịp thời, đúng quy định của pháp luật, góp phần thực hiện tốt nhiệm vụ chăm sóc, bảo vệ sức khỏe của nhân dân.

Kết quả nghiên cứu này cũng tương tự như nghiên cứu của Cao Thị Thu năm 2013 cho thấy có mối liên quan giữa tỷ lệ vi phạm quy chế chuyên môn tăng cao với số lần thanh tra, kiểm tra của cơ quan quản lý dưới 3 lần/năm [7]. Nghiên cứu của Hoàng Cẩm Việt 2020 cho rằng người quản lý về KBCBTN cần có trình độ chuyên môn phù hợp, cụ thể là bác sĩ thì sẽ giúp cho việc quản lý, thẩm định cấp phép hoạt động, thanh tra, kiểm tra được hiệu quả hơn [4].

Hiện nay, lực lượng thanh tra y tế rất mỏng nên việc kiểm tra và xử lý vi phạm tại các cơ sở y tế tư nhân rất khó khăn. Lực lượng tiến hành thường xuyên là cơ quan công an và y tế thành phố. Chính quyền địa phương cấp phường, xã có tiến hành kiểm tra về hoạt động KBCBTN, nhưng số lượng còn rất ít. Kết quả nghiên cứu này cũng phù hợp với kết quả nghiên cứu của Cao Thị Thu năm 2013 tại quận Hoàn Kiếm, Hà Nội, theo đó những khó khăn, bất cập trong công tác quản lý, phần lớn cho rằng lực lượng cán bộ mỏng, không ổn định, trình độ chuyên môn, năng lực hạn chế do không được cập nhật thường xuyên kiến thức chuyên môn và văn bản pháp quy nên việc phát hiện và xử lý các cơ sở hành nghề không phép là rất khó, đòi hỏi phải có sự phối hợp liên ngành [7]. Báo cáo của ngành y tế cũng đã chỉ ra những lỗ hổng dẫn đến việc vi phạm của các cơ sở hành nghề y dược tư nhân đó là: chế tài xử phạt còn tương đối thấp, thiếu lực lượng thanh tra chuyên ngành hay sự phối hợp giữa cơ quan quản lý y tế và chính quyền địa phương còn chưa chặt chẽ [9].

Lý do không kiểm tra về hoạt động HNYTN của chính quyền địa phương là vì lĩnh vực này trước đây do Sở Y tế cấp phép, Phòng Y tế quản lý, Trạm Y tế không tham mưu và "không thấy phản ánh về vi phạm của các cơ sở HNYTN". Do vậy, nếu chính quyền địa phương có đi kiểm tra cũng chỉ kiểm tra thủ tục hành chính chứ không nắm được quy định chuyên môn nên không kiểm tra được. Hiện nay, Phòng Y tế tại thành phố Sơn La đã giải thể, dẫn đến việc không có cơ quan quản lý, chân rết của sở y tế tại tuyến huyện, thành phố nên công tác này càng gặp khó khăn hơn nữa. Trên thực tế, công tác quản lý, thanh, kiểm tra các cơ sở hành nghề y, dược tư nhân trên địa bàn tỉnh đang phụ thuộc nhiều vào cơ quan quản lý thị trường, do vậy, vai trò của cơ quan chuyên môn, nhất là ở tuyến huyện vẫn chưa thật sự đậm nét.

Việc sửa đổi các quy định Luật KBCB mới khi thực tiễn cho thấy vẫn còn nhiều hạn chế, bất cập, như chưa bao quát hết các đối tượng đang công tác trong lĩnh vực y tế tại các cơ sở y tế nhưng có nhu cầu được hành nghề

và cấp chứng chỉ hành nghề; việc phân cấp cho chính quyền địa phương đã tạo thuận lợi cho người xin cấp chứng chỉ, song cũng dễ tạo ra sự tùy tiện. Một số quy định khó được thanh tra, kiểm tra trong quá trình thực hiện, nhất là quy định về xác nhận thời gian thực hành nghề y, yêu cầu cập nhật kiến thức của người hành nghề [8].

4.3. Ảnh hưởng từ phía bối cảnh kinh tế, xã hội

Lợi nhuận được coi là yếu tố quan trọng, ảnh hưởng trực tiếp tới các cơ sở KBCBTN, lợi nhuận có tác động lớn đến việc tuân thủ các quy định pháp luật về KBCBTN. Bên cạnh đó, theo Nguyễn Thị Khoa, việc có đầy đủ nguồn lực tài chính sẽ tác động rất nhiều tới việc trang bị đầy đủ cơ sở vật chất, trang thiết bị đảm bảo cho việc KBCB đúng theo chuyên môn và quy định pháp luật [9]. Tương tự, nghiên cứu ở An Giang cũng chỉ ra, việc tuân thủ các quy định của chủ cơ sở KBCB bị tác động bởi lợi nhuận và tư tưởng chủ quan rằng các vi phạm sẽ không bị phát hiện, từ đó dẫn tới thái độ không nghiêm túc và việc thực hiện các quy định pháp luật về KBCBTN chưa cao [5].

Hầu hết các quy định về nhân sự và cơ sở vật chất đã được thực hiện sẵn từ trước khi có dịch Co-Vid 19 và tiếp tục được phát huy. Tuy nhiên, vẫn có một số ý kiến ngược lại với ý kiến trên và nguyên nhân chủ yếu là việc dịch bệnh bùng phát dẫn đến sự hạn chế sử dụng khám chữa bệnh của người dân cùng với nhiều quy định phòng chống dịch đi kèm sẽ khiến việc tuân thủ các quy định khác bị bỏ ngỏ.

Vấn đề thu hút khách hàng được đánh giá là có tác động tích cực tới việc tuân thủ các quy định về HNYTN bao gồm quy định về cơ sở hạ tầng, trang thiết bị y tế... tuy nhiên xét về yếu tố nhu cầu sử dụng dịch vụ của khách hàng lại được chỉ ra là có tác động tiêu cực đến việc tuân thủ các quy định về HNYTN, cụ thể là vi phạm về phạm vi hành nghề của các cơ sở KBCB chuyên khoa lẻ theo nghiên cứu của tác giả Trương Bá Quân tại Tiền Giang năm 2022 [10].

5. KẾT LUẬN

5.1. Ảnh hưởng từ người chịu trách nhiệm chuyên môn: Việc nâng cao kiến thức và thái độ của người CTNCM có ảnh hưởng tích cực đến việc tuân thủ các quy định thông qua tập huấn, tuyên truyền và nâng cao kiến thức cho những người hành nghề KBCBTN.

5.2. Ảnh hưởng từ công tác quản lý: Công tác quản lý, thanh tra, kiểm tra hành nghề y tế có vai trò quan

trọng, ảnh hưởng tích cực đối với việc thực hiện quy định của pháp luật. Các văn bản pháp luật, quy định, hướng dẫn còn chưa cụ thể, nhiều bất cập gây khó khăn cho các cơ sở trong quá trình thực hiện và cần có những chỉnh sửa. Phân công quản lý các cơ sở khám chữa bệnh chưa đầy đủ, thiếu sự phối hợp dẫn đến buông lỏng về quản lý tại một số cơ sở.

Lực lượng thanh tra y tế quá mỏng, thiếu sát sao ảnh hưởng đến công tác quản lý.

5.3. Ảnh hưởng từ bối cảnh kinh tế, xã hội

Doanh thu từ KBCB hạn chế gây khó khăn để đáp ứng các yêu cầu theo quy định. Hậu quả về kinh tế và xã hội của dịch bệnh covid-19 cũng có tác động tiêu cực đến việc tuân thủ qui định của pháp luật của các cơ sở. Việc đang tiến hành chỉnh sửa luật Khám chữa bệnh cũng là yếu tố ảnh hưởng tới việc tuân thủ qui định của pháp luật

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Y tế, Báo cáo “Tổng kết công tác Y tế năm 2019 và nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu năm 2020”, 2019, [Internet]. [cited 2023 Dec 2]. Available from: <https://moh.gov.vn/documents/176127/0/25-02->
- [2] Bộ Y tế, Báo cáo về công tác thanh tra góp phần tăng cường công tác quản lý nhà nước về hành nghề y dược ngoài công lập, 2013, Hà Nội.
- [3] Sở Y tế tỉnh Sơn La, Báo cáo kết quả công tác thanh tra, giải quyết khiếu nại, tố cáo và phòng chống tham nhũng năm 2021.
- [4] Hoàng Cẩm Việt, Thực trạng tuân thủ các quy định về hành nghề y tư nhân của các phòng khám chuyên khoa trên địa bàn thành phố Việt Trì, tỉnh Phú Thọ năm 2020, 2020.
- [5] Lê Văn Lộc, Hoàng Khánh Chi, Đánh giá việc tuân thủ một số quy định về hành nghề y tư nhân trên địa bàn thành phố Yên Bái, năm 2017, Tạp chí Khoa học Nghiên cứu Sức khỏe và Phát triển, 2018.
- [6] Phạm Phú Văn, Thực trạng thực hiện quy định hành nghề y tế tư nhân của các phòng khám chuyên khoa tại huyện Phú Tân, tỉnh An Giang năm 2020, 2020 [Internet]. [cited 2022 Oct 27]. Available from: <http://opac.huph.edu.vn/opac/ViewPDF.aspx?ID=7199&EdataFileDetailID=8737&UserId=7864>
- [7] Cao Thị Thu, Thực trạng tuân thủ một số quy định hành nghề của các cơ sở y ngoài công lập và một số yếu tố liên quan tại quận Hoàn Kiếm, Hà Nội, năm 2013, 2013 [Internet]. [cited 2023 Jun 8]. Available from: <http://opac.huph.edu.vn/opac/ViewPDF.aspx?ID=3314&EdataFileDetailID=3343&UserId=7860>
- [8] Trần Linh Huân, Hoàn thiện quy định của pháp luật về chứng chỉ hành nghề khám bệnh, chữa bệnh; Tạp chí Nghiên cứu Lập pháp, 2022.
- [9] Nguyễn Thị Khoa, Quản lý nhà nước về hành nghề y tư nhân tại thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh, Luận văn thạc sĩ Học viện Nông nghiệp Việt Nam, 2014.
- [10] Trương Bá Quân, Đánh giá sự chấp hành quy định hành nghề y tế tư nhân tại thành phố Mỹ Tho, tỉnh Tiền Giang giai đoạn 2016-2018, 2018 [Internet]. [cited 2022 Oct 27]. Available from: <http://opac.huph.edu.vn/opa>

